

LO TEATRO CATALÁ

ANUNCIS
Y RECLAMS
à preus
CONVENCIONALS

PERIODICH SETMANAL INDEPENDENT
DE LITERATURA. ART, NOTICIAS Y ANUNCIS,
Destinat principament á fomentar o progrés é interessos de Teatro de Cataunya

Director: **D. Joan Brú Sanclement**

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ
carrer Aribua
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. . . 1.00 pesseta trimestre.
Fora. . . 1.50 » »
Artistes estrangers, 25 pessetas l' any.

ULTRAMAR

Semestre. 7 pessetas
Un any. 12 »

PREUS DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . 10 céntims
Id. atressat. . . 15 »

Per haver surtit mal retiradas algunas planas del folleti publicat la setmana passada, avisem als que no 'l tinguin bé; aixó es ab las planas 5, 6, 7 y 8, que poden anar á canviarlo en la rellojeria del Sr. Ximeno (Unió, 2.)

A "La Esquella de la Torratxa"

Está vist que va fent son curs la idea de portar á efecte la celebració de nostre Certamen teatral catalanista, que tenim iniciada.

Las Bases son discutidas en molts circols.

La premsa, en general, s' ha ocupat també de dit Certamen.

Algún periódich, no obstant, ha tingut á bé no parlarne.

Si tractéssim d' esbrinar la causa de semblant silenci, surtiria desseguida l' egoisme de alguna individualitat.

O tal vegada la enveja treuria 'l nas, apareixent en la punta de nostra ploma pera donarse á llum en las planas del periódich.

Deixems, donchs, d' aquestas *pequeñeces* que son molt més petites que aquelles de que tracta 'l pare Coloma.

Referimnos á la premsa que s' ha ocupat del assumpto de que parlem.

Y com ab lo sol fet de donar la noticia als seus lectors, la generalitat ha demostrat que un acte com lo que volem celebrar es oportú y beneficiós, no debem pas entaular discussió ab cap dels que opinan en tal sentit.

Natural es, pe 'l contrari, que 'ns fixem en lo que diuhen los que tractan de buscar tres peus al gat, com diu lo ditxo:

Y feta aquesta consideració, lo que mereix nostra preferencia es naturalment, «La Esquella de la Torratxa».

Perque «La Esquella», ab sò esquerdat, ha volgut donar son crit d' alerta.

Com volent dir als autors: —No sigueu tontos, que us volen esplotar.—

Aixi ho deixan compèndrer clarament los *esquellots* ab que ha cregut potsé aixordarnos.

Si bè sense lograrho.

Perque «La Esquella» es precisament qui menos debía voler sonar en aquet sentit.

Perque son director, persona ilustradíssima, es també molt bon autor dramátich.

Y perque si hagués comprés bè l' esperit que 'ns guía y que 's nota clá en las Bases publicadas, hauria comprés que aquell esperit es anar en favor dels poetes dramátichs que no tenen encara, con per fortuna tè ja 'l director de «La Esquella», obertas de bat á bat las portas del teatro catalá.

Si així ho hagués vist, no trobaria 'l Certamen un xich massa interessat per part nostra.

Sino que 'l consideraria enterament desinteressat y favorable en extrem pe 'ls autors que hi presentin sas concepcions intellectuals.

Perque hi ha que desenganyarse.

Hi ha que mirar aquesta qüestió artística baix lo seu verdader punt de vista.

Es precis compèndrer bè que 'l verdader premi que s' ofereix, no es una quantitat sino cosa més notable, no son diners sino gloria, no es pago d' un treball sino medi de buscar esplendor pera l' escena catalana.

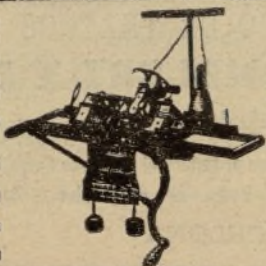
No, no 'ns alenta la idea mesquina de fer un negoci; 'ns guía lo noble intent de ser útils al bè del art teatral de nostra estimada patria.

Per obtenir aquest bè es preferible la sed de gloria á la sed de quartos.

Per tal motiu, nostre primer pensament va ser no oferir sisquera quantitat, gran ni petita.

Y si 'ns vam resóldrer á donar las que tenim ofertas, va ser al pensar que d' un modo ó altre

VICTORIA

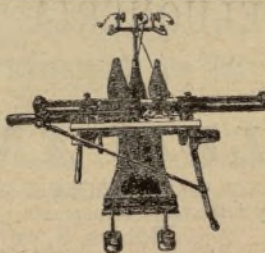

¡VICTORIA!

Es la máquina mes perfeccionada y la que proporciona la millor manera de guanyarse la vida á casa. S' hi fan mitjas, calcetins, camisetes, y demás géneros de punt. Preus reduhits y ensenyansa gratis. Pera tota classe de datos, dirijirse al operari constructor

N. AGUSTI MANYOSA

Archs de Junqueras, 4, 1.er

CONCORDIA

Ayuntamiento de Madrid

s'ha de recompensar lo treball material de escriure l'obra.

Lo verdader premi consisteix en lo diploma, en la funció del estreno, en la vetllada en honor dels autors, en la gloria y nom que podran obtenir si l'èxit es en las taulas una confirmació del fallo del Jurat.

No tenim la pretensió de que acudin ab sas notables obras los reputats autors que, com lo director de «La Esquella de la Torratxa», son desde temps los sostenidors de las representacions escénicas que 's fan en nostra parla.

Aquestos no han pas de menester la ajuda nostra.

Pero recordem la dificultat que molts tenen pera donar al públich sos treballs dramàtics.

Pensem que precisament lo més popular dels escriptors catalans de nostres días, lo mestre Frederich Soler, 's vejè precisat á recórrer, faja anys, á una societat particular, si va voler véuer en escena una producció seva.

Y que no trovant empresari que li accettés aquesta, ni després del estreno, li fòu precis encarregar-se ell del teatro pera lograr que fossen conegudas las obras que tenia escritas.

Y veyem que 'ls més apreciats autors de la infancia del teatro català, s'han mort uns y retirat los altres.

¿Ahont son avuy obras novas d' Arnau, de Vidal, de Capmany, de Camprodón, etc., que alimentaban, á més de las del fecundo Pitarrà, la vida que de día en día donaba robustés á nostre repertori?

En lloch; y en cambi, notem una nova tendencia que 'ns oparta de la vòia per hont convindria que marxéssim.

Nostra escena va á pérdrer son caràcter propi.

Costums estranyas volen apoderàrsen.

Y aixó no convé, porque pot perjudicarla.

Y com las empresas es fácil que, atentas á la part industrial, no mirin ab prou acert las conveniencias purament artísticas y trascendentals; es precis que se senyali lo que, apareixent potsé com esclat de vida, siga en últim resultat signe de moat, ó quant menos, de decaiment.

Potsé «La Esquella», engolfada en la sátira á que continuament se dedica, que tanta popularitat li dóna y de que ha fet ús ab los *Esquellots* que 'ns porta dedicats, no ha posat prou atenció sobre aquet particular.

Potsé son distingit director, agobiat avuy per los quefers del càrrech concejil que desempenya, no pot dedicar tant com avants sos cuidados als assumptos de la escena.

Mes nosaltres, qual missió es aténdrer al bè del teatro català, creyem que existeix lo mal.

Per aquesta rahò tractem de buscar lo remey.

Pero remey que puga ser eficás.

Y un Certamen pot serho.

Encara que com á premi no s' ofereixin grans sumas en metálich.

Encara que «La Esquella» no 's fixi prou en lo fi noble qu' entranya.

Per aixó hem concebut lo projecte, buscant modo de ferlo práctic, que dongui garantias de imparcialitat y faciliti al premiat ventatjas dignas de tenirse en compte.

A tal fi responen nostras Bases.

Ab tot y no oferir respectivament sino 250 pessetas y 100 pessetas.

Perque—ho repetim—aixó es lo de menos.

Lo més important es la distinció, l'adquirir un nom, obtenir un éxit y fer véuer que hi pot haver certesa de mantenir gloriosa encara la ensenya de la bona escena catalana.

¿Creu «La Esquella» que donant més duros los autors estarian més inspirats?

No fassi tant poch favor á nostres poetas.

Pensi que en sa mateixa redacció n' hi ha alguns que 's poden oféndrer.

Y sobre tot, no desanimi ab tochs destemplats, als que tal vegada pensin acudir á la lluyta; porque no 'n reportará profit ni gloria.

Y si 'n logrés, seria una gloria trista que podria contribuir á perjudicar lo teatro regional.

J. P.

Notas necrológicas

Rosendo Arús y Arderiu

Més gran que 'ls monuments de pedra que la vanitat social erigeix als hòmens històrichs que mes ó menos han conreat sa gloria ab fets, unas vegadas depressius y altrás vegadas de veritable utilitat humana, es lo monument que la simpatia y la estimació deixa grabat en lo cor, ab tanta mes forsa, quant més grans foren aquells fets ab freqüencia ignorats, del home modest, que dedicà sa existencia á la regeneració moral y politica de la seva pàtria. Los monuments de pedra, pera que recordin á las successivas generacions lo mérit d' aquell que pretenen conmemorar, duhen inscripcions laudatorias, essent aquestas en molts ocasions vergonyosas mentidas que cubreixen una vida desprestigiada é indigna.

Lo recort que 's guarda com á sentiment sagrat en lo santuari de nostra conciencia, se trasmet per la memoria, de unas á altrás generacions ab mes veritat del caràcter dominant y mérit especial del individu que fineix.

En Rosendo Arús passará á la posteritat, sense marmols potsé; pero acompanyat de las benediccions eternas y sinceras de tots aquells que l' haviam conegut y que 'ns haviam honrat ab sa íntegra y lleal amistat. Sa pérdua deixa un gran buyt en nostra actual societat, precisament en aquest períodu històrich en que, mes que eminencias, mes que génis batalladors ó mes que oradors de flame-

PELUQUERÍA ARTÍSTICA

Saló per afeitar, tallar y rissar lo cabell,

DE

LLUIS ANGLADA

GRAN ASSORTIT DE PERRUCAS

y tota classe de postissos per artistas de teatro

Boters, 8, entressuelo

CONSTRUCCIÓN DE TEATROS

SERVEY COMPLERT Y BO

pera guardarropias

Per informes y detalls, dirijirse al fuster del carrer de Caspe, 75,
al costat de la botiga de comestibles

BARCELONA

rada, son indispensables hòmens de inagotable iniciativa, de alta responsabilitat material, de immaculada honradés y de ferma energia pera sostenir en los moments de més compromís, los ideals moderus que 's basan en lo constant progrés de la democracia.

Arús resplandia en aquestas facultats, y sa figura, simpática en tots conceptes, se feya estimar de sos adversaris per sa digna sobrietat y distingit tracte, tant en los moments de pau com en los de lluyta, y dels seus correfugionaris per la gran fé y constancia en portar sempre enlayrat lo penó immaculat de sos principis regionalistas.

La índol especial de sa procedencia social féu que no pertenesqués al foro que hauria sigut sa professió favorita, y ¡qui sap si en aquet terreny Catalunya tindria en sa historia un segón Fivaller! Idolatrant fins al sacrifici als seus pares que, dedicats al comerç aumentaren sa fortuna considerablement, deixá 'ls estudis pera continuar la carrera comercial encara que á disgust y contra son temperament y sas ideas, pera qual raho no fóu ni gran comerciant ni jurisconsult.

Era catalanista per temperament, demócrata per convicció, moralista per resultat conseqüent de la seva educació, pràctic á la inglesa per legítima herencia de familia, y totas aquestas facultats sumadas feyan de Arús un home superior que molts potsé no sapiguessen apreciar.

Portat de son amor á la humanitat y á la filosofia, se féu iniciar desde molt jove en la Mosoneria y per un d' aquestos rars contrastes de la humana vida, molts d' aquells que al ingressar en la ordre per aquell temps, en que lo ser masó era un títol pera arribar als empleos mes envejats del Estat, y que mes tart, per motius de conveniencia s' han avergonyit de serho, los mateixos potsé que obriren sos ulls al sentiment de la rahó moral, condemnaban ara la seva inflexible, la seva ferma conseqüencia. La mateixa tolerancia que aprengué en las lógias, servi alguna vegada pera irritar als intolerants que haurian volgut fer de Arús un aristócrata despreciador del poble y de sas ideas redentoras.

Pera demostrar la conseqüencia lógica dels seus principis socials y politichs, citarem una anécdota digna de ser coneguda per retratar fidelment son caràcter. L' editor de una obra titolada, si no 'ns enganya la memoria *Diccionari biogràfic de homes célebres contemporanis*, li enviá un dia baix sobre, la seva biografia pera que la corregís en lo que á 'n ell li paresqués inexacta ó bé hi afegís aquells datos que l' autor hagués involuntariament omés. Lo escrit era un elogi continuat y laudatori de sas obras dramáticas conegudas, suficient pera satisfer qualsevol amor propi; y no obstant, Arús va agafar la ploma y ab tota aquella velocitat seva en lo escriurer, omplí algunas quartillas fent sa historia masónica, finalisant ab un prèch al editor pera que anteposés á tots los elojis literaris, la ressenya que li enviaba, manifestantli que tot son orgull dintre d' aquesta societat era perteneixe á la ordre masónica.

Conreaba la literatura mes que per obrirse pas

com á literat, per satisfer una afició que 'l dominaba. Son estil fóu la imatge calcada de son temperament democràtic. Jamay intentá obtenir per las formas afectadas lo que en son concepte tindria tots los sintomas de una indigna adulteració. Escribia tal com ell era: natural, concís, clà y català. Ningú que llegeixi sas poesias ó sas comedias, podrà compararlo ab justicia, ni ab lo classich y grandios Pindaro, ni ab lo rebaixat naturalista Richépin. Ni romàntich ni vulgar: ni espiritualista, ni prosaich. En las formas original, per la mateixa rahó de ser sa poesia filla y espill del seu caràcter mes bé distingit que trivial, molt més bondados que soberb. Deixa escritas multitud de comedias que fora pesat enumerar en aquet article; algunas bonicas en la forma, totas tendint á propagar sas ideas catalanistas y lliberals, la major part inéditas. *Primavera y tardor* es una de las mellors de sa cullita.

Com á politich, sa poca afició á exhibirse, féu que no ocupés llocs distingits en corporacions oficials; pero 'ls desempenyá ab tot carinyo y eficacia en corporacions particulars, en las que únicament se trobava bé. Era en general estimat de tothom per la afabilitat de son caràcter. Jamay de sa boca sortí una injuria. Era revolucionari en lo sentit evolucionista; pero si pera donar á sa terra la constitució regionalista á la moderna hagués sigut necessaria tota sa fortuna, que era inmensa, la hauria donada sense pensarshi un minut.

Volgué una vegada immortalisar lo petit poble de Dás y escrigué sas *Cartas á dona* que 'l feren fill adoptiu d'ell; y tot aixó perque, com ja un company nostre digué en altre número d' aquet periódich, era la patria de sa mare á qui tant estimaba. Allí deixa un veritable monument en cambi d' aquella distinció. Dás no podrà may olvidar al seu fill, que li llega un edifici pera Ajuntament y escoles municipals.

Nosaltres y quants lo coneguèrem tampoch l' olvidarem may, perque deixa en nostre cor un buyt que ab dificultat pot sustituirse.—J. R.

J. Narcís Roca y Ferreras

Nostres llegidors tenen ja noticia de la mort del conegut escriptor D. J. Narcís Roca y Ferreras. Lo finat era home ja entrat en anys y comensá á ferse conèixer en las lluytas polítiques durant los darrers temps del regnat de D.ª Isabel II, figurant alashoras en lo partit progressista. Després de la revolució de Septiembre y al despertar en Catalunya la idea federativa, en J. Narcís Roca se posá al moment al servey de la nova causa, y en lo periódich *El Estado Catalán* que 's publicaba alashoras en Madrid, s' hi troban ab freqüencia belicosos articles de aquest autor, encara que la major part d' ells no van firmats ab son propi nom. Aquesta circumstancia es deguda á una verdadera anomalia de caràcter, puig que en Roca era sumament apocat y refugia casi sempre la asistencia personal als llocs ó reunions y 's negaba á formar part de comités y juntas. Si guí tal conducta deguda á excés de modestia ó á debilitat propia de sa constitució malaltissa, lo cert

CÁPSULAS MORRUOL TÓNICH RECONSTITUYENTS

DEL DOCTOR PARELLADH

compostas de Morruhol (principi actiu del oli de fetge de bacallá)

PEPTONAT DE FERRO é HIPOFOSFITOS DE CALS Y SOSA

La gran popularitat que en poch temps han lograt las Cápsulas del Dr. Parellada y l' ús constant que 'n fan los metjes, son lo millor testimoni d' aquet remey eficaz y conegut ja en tot Espanya.

LAS CÁPSULAS TÓNICH RECONSTITUYENTS

s' administran ab éxit en las clinicas de la Casa de Misericordia, Casa de Caritat y en los hospitals de Santa Creu y del Sagrat Cor, ahont han substituit ab venratja al oli de bacalla, de tant difícil y repugnante administració.

Preu de la capsula de 40 cápsulas, pessetas 2'50. Venta al engrós, farmacia d' Escrivá (Fernando VII): á la menuda, en totas las farmacias

és que no deixa de causar extranyesa la diferencia que existeix entre sa conducta personal y sos escrits, en particular los catalans, que resultan eminentment batalladors y atrevits en sa gran majoria, haventli valgut una causa criminal, que vá anar á risc de costarli cara, per la publicació d' un article donat á llum anys enrera en las planas de «La Renaixensa» ab lo nom de *Dos procediments pera la emancipació*.

Mes tart y al organisar lo Centre Català aquell memorable meeting en lo teatro del Tivoli en protesta contra lo tractat comercial ab Fransa, siguié en ell la nota dominant una carta endressada per lo finat al President de la reunió (que ho era lo tambe avuy difunt D. Rossendo Arús y Arderiu, catalanista consensut y un dels que en vida foren valents defensors de nostra causa; y en quin escrit hi havia párrafos tant entusiasmadors pera 'l poble català, que alcansá una ovació estrepitosa, pocas vegadas vista y que conservarem sempre en la memoria.

Durant la última etapa del camí de sa existencia y á mida que anaban minvant sas forsas físicas, aumentá en ell la afició al periodisme que ja havia mostrat en sa joventut; y com possehit de la febre d' escriurer, publicaba á tot arreu 'hont li eran admesos, varietat d' articles, unas vegadas històrichs purament y altras polítichs d' estil batallador; pero convergint uns y altres á la propagació de la idea de la autoncmia de Catalunya, que éll únicament concebía per medi del federalisme republicá ó per lo de una separació total.

La propagació d' eixas teorías se troba escampada en infinitat de periódichs y las regulaba á tó de la publicació que li obría sas planas, essent en alas de tal sitsema col·laborador constant d' un periódich que com «La Publicidad», no té cap afició al catalanisme, del mateix modo que de «El Diluvio» que se 'n mostra amich. Igualment col·laboraba tambe en los setmanaris que sostenen en Barcelona las dugas fraccions del partit republicá que está á las ordres de Pi y Margall, perteneixent igualment á la redacció del «L' Arch de S. Martí», y escribia en «La Renaixensa» y altres publicacions catalanistas.

Aquest procedir esplica que tant los republicans com algunas publicacions catalanistas, al donar compte de la seva sensible pérdua, l' hagin volgut fer passar tots com á correligionari seu respectivament; y en aras de nostre temperament analítich debem dir que ni uns ni altres tenen rahó absoluta. En J. Narcís Roca se 'ns presenta en sos escrits com una figura aislada, pretenent alzar bandera neutra entre uns y altres, cosa que no lográ per falta de condicions de inteligencia pera lograr semblant objecte. Y si no fos certa eixa afirmació nostra, si anéssem equivocats en aquest judici, la conseqüencia que del error se despendria fóra la de que infissionat encara per los ressabis de son antich progressisme, no havia comprés poch ni molt lo modern despertament de la escola particularista catalana, que ha donat vida y forma al catalanisme regionalista.

De totas maneras, éll fèu propaganda activa, y vivament sentim la seva mort.

La fúnebre cerimonia del enterro fòu de las notables que ha presenciát Barcelona. Entre las representacions que hi vejérem (que eran molts)

recordem las de varias agrupacions republicanas y de periódichs locals; haventhi tambe la de Lo TEATRO CATALÀ. «Lo Centre Català» de Barcelona, delega á tal objecte á D. Frederich Soler, son actual president, aportanthi tambe sa representació «La Lliga de Catalunya», encara que ni una ni altra corporació depositaren corona demunt lo féretro.

De coronas y llassos alegòrichs n' hi havia molts, destacant d' entre totas, las entregadas per los representants del «Centre Escolar Catalanista» y la del «Foment Catalanista».

La circumstancia d' haver sigut civil l' enterro, y en conseqüencia de ser depositadas las mortals despallas en lo cementiri neutro, junt ab la de escaürers la defunció dos días ants de la festa de Tots Sants, en que son tant visitadas las necrópolis, fèn que hagi sigut molt comentat per part del públich l' acte de dur lo «Centre Escolar» y lo «Foment» coronas al esmentat cementiri. Nosaltres ho trovem molt natural y aplaudim eix acte de llibertat y de veneració envers los difunts, y voldríam que d' éll ne traguessen tots los catalanistas una lliçó profitosa, establint verdadera separació de idees, puig que la conciencia ó fé religiosa deu sempre anar separada dels ideals polítichs.—J. B.

Damás Calvet

Una nova pérdua ha experimentat las lletras catalanas. Lo estimat poeta y Mestre en Gay saber D. Damás Calvet deixá d' existir lo día dos del mes corrent.

Moltes son las composicions poéticas que recordarán sa memoria, descollant d' entre ellas, com á sa obra mestra, lo conegut poema *Mallorca cristiana*, en quina factura ocupá llarchs anys.

Com volum ó col·lecció de poesia, coneixem d' éll, lo que publicá en la revista «Lo Gay Saber» (segona edició) ab lo nom de *Vidrius* y son además infinitas las poesias que 'n Calvet escrigué en diversas publicacions catalanas. També se dedicá al conreu de la lliteratura dramática, recordant en aquest moment son drama *La Campana de la Unió*, estrenat ab éxit en lo teatre català de Romea, y essent sa obra póstuma altre drama titolat *Sibila* que creyem tè en cartera la empresa del teatre de Novetats.

Descansi en pau.—P. de R.

Enamorada?

—¡Quinas cosas va dirme! ¡ves! ¡quinas cosas!
No las puch oblidar.
Qu' era bella molt més qu' un pom de rosas.
¡Que roja 'm vaig tornar!
¡Quin modo de parlar!... ¡Com son los homes!
Va dirme qu' era son cel...
¡Quins joves més truans! ¡Vaya unas bromas!
Pero... es guapo en Rafel.
Va dirme que 'm segueix, plé de follia
tal com un serafi;
que á l' iglesia darrera méu venia
lo diumenje al mati.

ARXIU LIRICH-DRAMÀTICH
DE

BONNIN GERMANS

COPISTERIA DE VERS Y MÚSICA

Se serveix per tot Espanya á preus baratos

Carrer de Vidre, 2. quart. Barceona.

Despatx cada dia, fins á las 10 del vespre.

Polvo de jabon perfumado

— PARA AFEITAR —

DE FÁBRICA

DE RAMON PUIG Y HUMBERT

Calle del Saucó, n.º 1. CANET DE MAR

Paquetes de peso 400 gramos á 1 peseta cada uno y al por mayor 25 por ciento de bonificación,

À balladas també, tot ple de joia
sentint un dòls anhel.
com papelló volant prop d' una toya
de violetas del cel.
Ja es guapo, ja es gentil... L' estimaria
si no fos tant dolent...
Me 'n vull riure y no puch. ¡Quanta follia
que tinch al pensament!
No sé... Sento en lo cor una coseta
que 'n causa desconsol;
sento pena y tristor... ¡Que sóch ximpleta!...
¡Aixó déu ser l' amor!

IGNASI IGLESIAS

REVISTA TEATRAL

ROMEA.—LO NOU DECORAT DEL *Tenorio*.

La competencia teatral, natural en una població que conta ab una vintena de teatros en tots los quals s' hi representa *D. Juan Tenorio*, obliga á las empresas á buscar lo modo de que dintre 'l mateix espectacle pugui trovarshi la variant, la novetat, que cridi y atregui la gent. Uns creuhen obtenir la preferencia per la bondat del desempenyo de l' obra; altres, anyadinthi balls; altres per lo artístich del decorat, y per fi, no ha faltat empresa que ha pensat reunir mes d' un d' aquestos recursos pera donar una representació complerta del popular drama, y aquesta ha estat la del concurregut teatro del carrer del Hospital. Mes pera arribar á aquet resultat, faltaba lo que 'ls francesos ne diuhen *le clou*; y la empresa del Romea va pensar ab acort lograrho, encarregant al pintor escenógrafo senyor Soler y Rovirosa las decoracions dels tres últims actes que, si be son tres en realitat, no venen á ser mes que dugas. De ellas anem á ocuparnss.

Las duas están bè de líneas, agrupació y color pero no de llum. La de cementiri, iluminada *por el fulgor de las estrellas*, resulta sol y en ple mitjdia. Respecte las esculturas de D.ª Inés y Luis Megia, que acusan la má d' un escultor práctic, trovo en la primera una cosa poch adecuada al tipo de la jove, guapa y tímida novicia: en la segona no veig la necessitat de que siga de bulto y tampoch resulta bè de silueta. Lo que mes m' agradá es l' aparició de D.ª Inés en mitj de las flors, que trovo molt acertada y justa. Lo templete de D. Gonzalo, pintat en la part alta de la primera caixa de la esquerra, no lliga ab la part baixa (de bulto), y fora del exacte punt de vista, sembla equivocada de perspectiva.

La decoració del acte sisé no resulta prou rica, atés á qui era D. Joan. L' aparició de D. Gonzalo tampoch está completament be, perque la llum s' escampá de la figura. L' efecte de apagar-se 'ls llums y l' aparició de D.ª Inés, aixis com la desaparició del Comendador, es una bona idea, ben desarro llada y que va agradar molt, per lo qual es justa la alabansa que m' plau tributarli com ho fa cada dia la concurreneia.

Respecte á la composició, qu' es la part escencial y ahont s' aquilata lo valer del artista, no hi he sapigut véurer al excelent autor de tantas decora-

cions originals y sorprendents que l' hi conquista-ren, ben justament per cert, lo titol y fama de primer pintor escenógrafo d' Espanya.

Pero en cambi aqueixa fama apareix justificada en l' acte últim, perque l' apoteosis es magnifica concepció d' un inspirat artista, concepció realisa-da ab verdader talent, per quin motiu causa una bella impressió y acusa una privilegiada inteligen-cia.—U. D. O.

NOVETATS.—*Contents y enganyats*, JUGUET CÒMIC EN UN ACTE, DELS SEÑORS MESTRES Y MIRABENT.

Nou y bonich es lo titol d' aquesta pessa, estre-nada dimars passat; pero l' obra no reuneix mes que la segona d' aqueixas circumstancias, perque, si bé es boniqueta, no ofereix cap novetat, ni pe 'ls tipos, ni per l' assumpto, ni pe 'ls xistes.

A pesar d' aixó va agradar. lo que equival á dir que tē algun mérit, y aquet consisteix sens dupte, en l' acort en combiná 'ls elements per part dels autors, que valentse de recursos ja vistos, han sapigut combinar las escenas de modo que no decaigui l' acció y sembrant las frases xistosas en llocs convenients pera que 'l públich veji sempre 'l ju-guet ab la rialla als llabis.

D' altra manera, l' éxit no hauria estat gaire bo, mentres que ara, degut á aixó y á la bona execució que van donar als seus papers respectius la senyora Parreño, la senyoreta Roca y 'ls senyors Goula y Fuentes, va ser molt satisfactori, havent obtingut aplausos dits artistas y 'ls autors que van ser cridats al palco escénich.

Dos cosas debemsenyalar als senyors Mestres y Mirabent, despres de donarlos la enhorabona; 'sent la primera, que en altra producció procurin pulir bé 'l llenguatge, no usant, per exemple, paraulas com *raspa* y alguna per aquest estil, y la segona, que fassin sempre ben verossimil lo desenllás, cosa que no succeheix en *Contents y enganyats*, ja que si 's compren que Romeu sa casi ab Julieta, no es natural que 'l jove qu' á aquesta pretenia se resigni á péndrer per muller á la criada de la casa.

TEATRO DE S. ANDREU DE PALOMAR.—

No perque aquet local se trobi en una població vehina, hem de deixar de dir quatre paraulas de la inauguració feta lo dia de Tots Sants ab lo *D. Juan Tenorio*

Nos induheix á obrar aixis la galanteria de la empresa al convidarnos al espectacle, y per altra part ho mereix la companyia.

En efecte, las senyoras Martinez de Latorre, Cervera, Fernández y Amigó, com també lo galán senyor Rousset y 'ls demes actors que ab ell y 'l senyor Perelló forman lo quadro artístich, van representar ab molt acort y aplauso lo mes popular dels dramas de Zorrilla.

D.ª Inés va ser molt ben representada per la senyora Martinez: lo ja nombrat senyor Rousset tē bonas qualitats per lluhirse, com las va lluhir, en lo protagonista, y 'ls senyors Cazorla, Cobos, Pere-lló, Periu y Rodriguez que feren los demes papers importants, van véurers aplaudits per haver ofert un desempenyo bo en particular y en conjunt.

La companyia, á escepció d' algun actor, era desconeguda dels espectadors; pero comprenent aviat que estan los artistas adornats de bonas

Carme. 33

Máquinas de cu-sir, máquinas de fer mitja

SANTASUSANA

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas — Se ven á plassos y al comptat

Carrer del Carme, 33.—BARCELONA

Aparatos pera péndrer dutxas.

Carme, 33

condicions de tals, los va aplaudir moltes vegades, fent alzar lo teló després del acte quart que va ser un dels mello representats.

Brigida y Ciulli van donar ocasió de lluhiment a la senyora Fernández y el jove actor senyor Periu.

M. A.

Milloras en lo teatro del Circo

Lo magnífich colisseo del carrer de Montserrat obri novament sas portas la passat dissapte després de cinch mesos d'obras d'embelliment y reforma. Aquestas han tingut d'ésser suspesas pera donar comens a la temporada. Aixís, donchs, ni 'l teló de boca, ni la embocadura, ni 'ls devants dels palcos, ni 'l sostre de la platea han pogut acabar-se; pero han sigut canbiats tots los sillons de la platea: s'han tret gran nombre de palcos baixos y del primer pis, substituintlos per cómodos sillons: s'han fet palcos d'una nova forma en la platea; s'ha construhit una nova, elegant y luxosa embocadura, y s'han construhit uns nous canapés, anomenats *biselis*, tant cómodos y confortables, que no duptem serán introduhits en los demés teatros a instancia del públich.

L' iluminació aumentada, y completament nous los aparatos. Reformats y pintats los corredors y saló de descans. Aixó per lo que pertany al públich, mes després s'ha reformat tot lo escenari y repintat tot lo magnífich decorat, entre 'l que hi ha moltes decoracions de 'n Soler y Rovirosa.

Tal com ara esta 'l teatro del Circo es, sens cap dupte, lo segon colisseo de Barcelona, per sa capacitat, decorat escenografich y luxós aspecte.

¿Qué té, donchs, de particular qu' hagi comensat molt bé la temporada?

Felicitem al propietari per l'acert en la reforma que no duptem acabarà de portar a cap.—F. J. G.

Mutilació artística en lo teatro Principal

En lo teatro Principal se reformà fa poch anys la platea, encarregant la pintura del sostre a dos artistes de talla: los senyors Fabrés y Chia, quins correspongueren a la confiança del propietari, deixant una mostra perenne de son valer artístich.

¿Qui havia de pensar que tals obras havian d'esser mutiladas pera penjarhi unas cordas ahont lluhís sas formas y habilitats una gimnasta? ¿Qui havia de pensar que tal pretensió d' un empresari trovés assentiment en la Junta del Hospital?

Donchs, encara que sembli estrany, l'atropello ha sigut comès y consentit. ¿Quina ilustració corre per Barcelona! Fa pena fins parlarne.—GARRIGA.

Comunicat

Barcelona 5 de Novembre de 1891.

Sr. Director de LO TEATRO CATALÁ.

Molt Sr. meu: En lo número 52 de dit periódich, corresponent al 31 de Octubre últim, apareix ab l'epígrafe «Círcol Mercantil Familiar» una revista de fantasia,

puig que es tot lo relato pura invenció del autor d'ella, que no dupto ha pogut insertarse en lo seu digne periódich sorprenent la bona fé de vosté; ardit baix y de mala lley que sols pot perimetrers algun *esparcerat* ab infundis de poeta lirich-dramátich curebitáceo que ESCRIU pera patentisar la seva capacitat y la dels seus adláteres, ocultant per precaució lo seu nom tras una firma imaginaria.

Sápigá, donchs, lo tal, que 'l procediment es tan perillós com las malas companyías.

Gracias mil, Sr. Director, per l' inserció que 'm prometo de aquest comunicat en lo próxim número de seu periódich, y disposi de son afectíssim servidor.

Lo President del Círcol Mercantil Familiar,

VICENS PADRÓS.

Per conducto que no podíam créurer sospitós, várem rébrer la revista a que 's refereix la precedent carta.

De bona fe pensábam que 's tractaba de ressenyar una funció teatral.

Ha resultat mentida, segons refereix lo Sr. President de dita Societat.

Aixó es un acte de mala fe, del qual protestem, acte que fa poch favor al que ha tingut lo desvergonyiment, si bé amagant la cara, de servir-se d' un persona amiga y d' un periódich sério, pera satisfier tal vegada alguna venjansa contra entitats digníssimas a qui ha tractat de ferir y ridiculisar.

Serveixin aquestas ratllas pera demostrar nostre desdeny envers l' incógnit firmant de la revista, y com a prova de consideració a la Junta del «Círcol Mercantil Familiar» y a tota la Societat en pès, a qui oferim nostras columnas si volen desenmascarar al que sense ser a Carnestoltas dú careta, y sense ser a Ignocents ha volgut fer una tonta ignocentada.

REPERTORI DE FORA

Vilanova y Geltrú 2 Novembre

Molt senyor meu: Una companyia composta d' aficionats a la carre a cómica, dels artistes del teatro Romea senyora Adela Clemente, senyors Santolaria, Riba, Fernández y de las senyoras Santos y Carrión, varen posar en escena diumenge a la tarde, en lo teatro Artesá lo drama fantástich-relligiós «D. Juan Tenorio», y a la nit en lo teatro Primavera la mateixa funció. De manera que 'ns van donar per brenar Tenorio, y Tenorio per sopar.

Mes estich cert que si l' autor hagués presenciat los tals espectacles, y del modo que sa obra va ser tant trepitjada, per part dels aficisnats, de sopte hauria caigut en basca.

Sort que la senyora Clemente va recitar d' una manera acabada los versos del tercer y quart acte, y també que fou secundada pe 'l senyor Santolaria, artista apreciable, pero que li falta la suficient energia pera representar lo paper de D. Juan, que per altra part va recitar bé.

La concurrencia tant en lo teatro Artesá com en lo de la Primavera, va ser escassa, degut tal volta a la tradicional costum que hi ha dintre de cada familia, de menjar lascastanyas y celebrar la diada de Tots-Sants.—N.

ESPAY PER' ANUNCIS

Madrid 5 Novembre.

Som á mitjans de la tardò, segons lo calendari, y á judicar per lo rigorós del temps, sembla plé iver.

Los salts bruscos y la poca estabilitat del termómetro de Madrid que passa en pocas horas ab greu facilitat dels graus máxims als mínims, produhint cambis inesperats de temperatura, feren que un fort costipat me tingués retingut al lit, privantme d' assistir al estreno en lo teatro de la Comedia, de la obra original de don Joseph Feliu y Codina, titulada «Un libro viejo».

Molt me dól no haver pogut ésser lo primer missatger del triomf alcansat per un compatrici y amic y més encar no haver pogut serne testimoni.

Assistí al teatro lo dia de la quarta representació y la sala vessaba de gent. No donaré compte al lector de LO TEATRO CATALÁ del argument de la esmentada obra com pensaba ferho, perque després que tota la prempsa d' aquesta capital n' ha donat ja 'l seu parer y es la comedia del domini del públich, ma noticia seria fora de temps.

Per las impressions que 'n rebí, diré solsament que l' autor ha anat aquesta vegada per molt bon camí, y que pot estar ben satisfet de sa obra y de la manera que sense apassionament de cap mena, l' ha judicada la prempsa madrilenya. Lo que Feliu ha lograt ab una sola obra, no pogué lograrho Camprodón ab tot son llarch repertori. A n' aquest, los envejados de sa gloria no podian negarli que sas obras omplian de gent los teatros y que feyan rics als empressaris; pero li negaban negaban que escribís en castellá. Devant l'obra de Feliu, tots los crítics han estat conformes, *némme discrepante*, en que la comedia es moratiniana, es á dir, clássica, tant per son castís llenguatge, com per no faltar a cap de las reglas del classissisme. Los que saben lo difícil qu' es lograr lo *regium executivum* d' aquesta comunitat de crítics, autors y empresas, podrán ferse cárrech del grau de bondat que déu tenir una obra pera no ésser reventada, com ara 's diu, per los esmentats cançers literaris.

Després del primer acte de «Un libro viejo», passí al *joyer* á donar una estreta de má al autor y poguí sentir elogis d' ella del gran dramaturg don Joseph Echegaray, que 's trobaba allí de tertulia.

Vensudas las dificultats que s' oposaban á l'obertura del Teatro Espanyol, aquest de rá dels teatros ha obert sas portas, inaugurant la temporada ab una comedia del teatro antich, titulada «El semejante á sí mismo», qual representació, per la vinguda anyal de «D. Juan Tenorio» y las castanyas, fou interrompuda, esperant tornar á continuar tant prompte acabin la del «Don Juan».

En l' esmentat teatro 's prepara un estreno notable. Tal será lo de la tragedia «Mar y cel», del senyor Guimerá.

Lo regionalisme catalá, sembla que hagi plantat aquest any son barrat penó dins la esfera dels teatros clássichs de la Cort d' Espanya, y d' aquesta conquesta des fills del Llobregat, n' estem envanesents los bons catalans que, vivint sobre las platjas del Manzanares, sentint com nostres tots los fets, que vingan á enlayrar á nostra mare Patria.—A. B.

REUNIONS PARTICULARS

CLARIS.—La funció donada per aquesta Societat diumenge á la tarde, se vegé concorreguda com de costum.

Posaren en escena la pessa *Suma y sigue*, ben desempenyada per las Srtas. Zamorano y Castelló, y 'ls Srs. Cirujeda y Bobé (S).

Seguí després *El prólogo de un drama*, en lo que obtingueren una ovació los que hi prengueren part, distingintshi especialment la Srta. Castelló y los Srs. Cirujeda, Boada y Puiggener.

LOPE DE VEGA.—Un aplauso á n' aquesta distingida Societat per haver escullit dugas sarsueletas catalanas pera la funció del diumenge.

Foren aquestas *Cinck minuts fora del món y ¡Dorm!*

Lo desempenyo siguié bó, y la concurrencia, que va ser molt numerosa, surti complascuda, sense anyorar la representació de aquestas obras que la flamencomanía de certas Societats acostuma á servir á sos concurrents.

CUPIDO.—Dedicarem algun espay á n' aquesta important reunió familiar, encara que no sigui pera ressenyar funció teatral segons es nostra costum.

Aceptant atenta invitació, assistirem diumenge al vespre á la celebració del segon aniversari de sa fundació.

Ab aquest motiu se organisá un extraordinari ball ab orquesta.

Los salons de la Societat oferiren brillant aspecte.

La concurrencia siguié numerosa, dominant elegantíssimas senyoretas que ab sos naturals atractius embelliren la festa, que va resultat espléndida.

Se ballá á satisfacció del element jove, cumplint bè la orquesta en totas las parts del programa, lo quin se repartí imprés en un bonich paper imitació á seda.

Felicitem á la Junta, desitjantli la celebració de molts aniversaris ab la esplendides del de aquest any.

CENTRE CASANOVA.—Es lo títol de una importantíssima Societat instalada en lo carrer de Puñadas núm. 117, barriada dreita del Parque.

Conta poch temps de existencia y lo número de socis es ja extraordinari. Té especial atenció en presentar obras catalanas. Lo llenguatge oficial es lo catalá, y en ell estant redactats los nombraments de socis y 'ls programas. S' han estrenat varias decoracions pintadas per lo senyor Picas.

Diumenge al vespre s' hi doná una funció que resultá molt escullida.

Se posá en escena la sarsuela en dos actes *La tela de araña*, que obtingué ajustat desempenyo, y poguerem apreciar las bonas condicions dels que hi prengueren part. La Srta. Vila, á més de sa agraçada figura, se fá simpática per estar dotada de agradable veu y bona dicció. Lo Sr. Ravés estigué acertat en la interpretació del personatge y apreciarem en ell bonas condicions escénicas. Los Srs. Casiellas y Laporta cumpliren bè, acabant de arrodonir lo conjunt, del que també ne mereix nostre aplauso lo Sr. Jordá, qui concertá la part musical.

Després de la representació de la divertida gata *La butifarra de la Llibertat*, se doná una representació de la sarsueleta *¡Dorm!*, que oferí lo que podem dirne l' acontèixement de aquesta funció, com signé pèndrehi part lo popular actor cómic D. Eduart Mollá, que tant figurá en nostres teatros en las mellors épocas de la sarsuela cómica catalana.

LA GRAN EXPOSICIÓN

poema festiu en XXV cants y escrit en varietat de metros per

JOHN MOLAS Y CASAS

Un tomo de 270 planas ilustrat ab 210 dibuixos y grabats de R. MIRÓ FOLGUERA
3.ª edició.—Preu, 5 pessetas.—Se ven en las librerías y en la Administración de la Galería Molas y Casas

Hospital, 12 y 14, 2.º—BARCELONA

Ayuntamiento de Madrid

Desempenyá lo personatge *Sr. Palau*, qual creació tots li coneixem. Estigué acertadíssim com en sos mes bons temps, y desde la surtida, en que si gué salutad per gran y carinyosa salva de aplausos, obtingué una contínua victoria, de la que també 'n participaren la Srta. Vila y lo Sr. Badia. Terminá tan agradable festa ab ball de Societat.

J. XIMENO.

COLABORACIÓ ADMESA

Guardas inútils

(Traducció de Campoamor)

I

Ja es de nit: ¿vols que parlem á solas, aquí 'ls dos, àngel meu?
—La qu' es bona, senyor, may está sola, puig está ab sa mare, ó está ab Dèu.

II

Noya: ¿es vritat qu' un día van trobarvos solets, á tú y Abel?
—Aixó va ser, perque varen quedar-se, la mare á casa. y Nostre Senyor al cel.

J. B.

CAVILACIONS

XARADA

Dos es nota musical
y es aliment la primera:
si tú no sabs la *total*,
pregúntaho á la cuynera.

J. M. FELIU.

TRENCA-CLOSCAS

Ana Llumát

Caldas

Formar ab aquestas lletras lo titol d' una producció catalana.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1	2	3	4	5	6	7	8	9	—Carrer de Barcelona
3	8	9	9	2	5	1	8	—Isla d' Espanya	
3	7	5	8	3	8	5	—Lloch de recreo		
1	2	5	5	4	2	—Establiment públich			
3	4	5	9	8	—Un aucell				
3	7	3	8	—Poble peruá.					
1	4	9	—Lloch molt elevat						
3	8	—Part del cos humá							
8	—Consonant.								

ANAGRAMA

Ab la *Total* l' altre día
vam aná al carrer de 'n Bot
á menjar un plat de *tot*,
que ella desitj ne tenia.

J. T. y R.

GEROGLIFICH

LO

Dolor reuma

ta

KIA

N I

—

SOP

P a

ESPANTA BÓLITS.

SOLUCIONS Á LAS CAVILACIONS

publicadas durant lo mes d' Octubre

Núm. 48 (Dia 1.)—Endevinalla. *Independents*.—Trenca-closcas: *Tal fards tal trobaras*.

N.º 49 (Dia 8.)—Anagramàtich: *Soroll, lloros*.—Conversa doble: *Petra, Tuno*.

N.º 50 (Dia 15.)—Xarada: *Donato*.—Trenca-closcas: *Manantial que no se agota*.—Endevinalla: *la lletra E*.

N.º 51 (Dia 24.)—Endevinalla: *Lo rellotje*.

N.º 52 (Dia 31.)—Anagrama: *Fasols, falsos*.—Logogrifo numérich: *Estable*.

Las han endevinat totas los senyors Hepsejog (N.º 9), Gordi floy (N.º 345), Pau Xanxas (N. 2345), Q. A. de Palla (N. 1311) y Cantimplora (N. 14041); havent correspost lo premi á aquest últim per ser lo número que vá acompanyar, lo mes aproximat al que va obtenir lo premi major en l' últim sorteig de la Loteria Nacional, efectuat en Octubre.

Lo Sr. Cantimplora pot passar, donchs, á la Administració á escullir l' objecte que vulgui, dels tres que hi ha oferts. Los altres poden cambiar los números retallats per altres anteriors, en «El Ingenio» (Raurich, 6).

Atenent á las observacions de molts aficionats á la secció de Cavilacions, als que sab greu tenir qu' espatllar los números que compran pera enviar las solucions, y comprenent la rahó que tenen, al dòldrers de que ab la innovació ultimament feta, no son premiats tots los que endevinan, donarem desde 'l present número lo premi tal com féyam avants; aixó es, als que envihin endevinadas totas las solucions á las cavilacions d' avuy y del número 54 que 's publicará la setmana entrant (sense acompanyar cap retall de periódich) se 'ls donará premi, y aquest consistirà en un exemplar del drama **LO SECRETO DEL NUNCI**.

Correspondencia particular

Ramón Trilla y Silvestre Xato: si passen á la Redacció de 1 á 3, parlarem de insertar lo que envihin.—J. M. Feliu: no 'ns ofen; pero no s' impacienti.—M. Almera (Vilassar): prompte li enviarem.—Ramón Martí: gracias, diumenje l' aprofitará 'l redactor.—J. G. V. (Reus): Dissapte anirá: no 'ns convé lo que proposa: solament ho *acceptem* en cambi del periódich. Lo que tindrà, si vol, es un tant per suscripció que fassi.

Tipografía Susany y Compañía Muntaner 36.—Teléfono 873

PREUS

d' e tarifa pera publicar anuncis en aquel periodich

Tot lo peu de plana. . dos pessetas per inserció
Dos anuncis en plana. una » » »
Tres anuncis en plana 75 céntims » » »
Fent l' inserció per un trimestre s' hi fa rebaixa

PAPER DE FUMAR

PLANAS

Marca registrada

Depósit: Unió, 2.—BARCELONA

